

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Milady Haplové v právní věci žalobkyně **A. R.**, zastoupené JUDr. Stanislavem Janákem, advokátem se sídlem Frenštát pod Radhoštěm, Rožnovská 241, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení**, Praha 5, Křížová 25, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 25. 8. 2004 č. j. 41 Cad 60/2004 – 11,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 25. 8. 2004, č. j. 41 Cad 60/2004 – 11 **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobkyně (dále jen stěžovatelka) napadla kasační stížností v záhlaví uvedený rozsudek Krajského soudu v Brně, kterým byla zamítnuta žaloba proti rozhodnutí žalované č. I, ze dne 15. 4. 2004. Krajský soud v rozsudku dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí žalované ze dne 15. 4. 2004 bylo vydáno v souladu se zákonem ohledně odnětí dávky podle § 56 odst. 1 zák. č. 155/1995 Sb. i povinnosti vrátit přeplatek na sirotčím důchodu za období od 16. 2. 2002 do 15. 1. 2004 ve výši 53 875 Kč, protože bylo prokázáno, že příjemkyně důchodu nesplnila povinnost stanovenou v § 50 odst. 1 zák. č. 582/1991 Sb., když ukončení studia svého vnuka neoznámila žalované do 8 dnů ale až dne 4. 3. 2003. Žalovaná proto postupovala při rozhodování o přeplatku správně a zcela v souladu s ust. § 118a zák. č. 582/1991 Sb. Navíc se od 1. 9. 2002 jednalo o nový vznik nároku na sirotčí důchod, proto bylo nutno zkoumat splnění podmínek nároku na tuto dávku. Z podkladů v dávkovém spisu dovedl, že D. R. od 1. 9. 2002 nárok na sirotčí důchod již nevznikl.

Stěžovatelka v kasační stížnosti dovozovala nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem [§ 103 odst. 1 písm. a) zák. č. 155/2002 Sb.]. Uvedla, že sice nedostála své povinnosti zaslat žalované oznámení o ukončení studia do 8 dnů, ale svou ohlašovací povinnost splnila dne 4. 3. 2003, což potvrdil zástupce žalované při jednání u soudu, kde vyslovil pochybnosti o správnosti výše vyčísleného přeplatku na sirotčím důchodu ze strany žalované. Stěžovatelka dále namítala, že ač žalovaná od 4. 3. 2003 věděla, že nárok na sirotčí důchod je nutno od 1. 9. 2002 posuzovat znovu a D. R. nemá na sirotčí důchod nárok, přesto nadále vyplácela stěžovatelce sirotčí důchod, aby pak po roce oznámila, že na něj neměl D. R. nárok a musí tento důchod vrátit. Pokud ust. § 118a odst. 1 zák. č. 582/1992 Sb. podmiňuje vrácení přeplatku skutečností, že příjemce neprávem vypláceného důchodu musí z okolností předpokládat, že byl vyplácen neprávem nebo že vědomě jinak způsobil, že důchod nebo jeho část byl vyplácen neprávem, pak ze shora uvedeného je zcela zřejmé, že stěžovatelka nemohla z okolností předpokládat, že D. R. nemá na sirotčí důchod nárok, zvláště za situace, když žalovaná tento sirotčí důchod v r. 1994 přiznala. Stěžovatelka tuto situaci nezpůsobila, protože sice se zpožděním, ale přece ohlašovací povinnost splnila. Podmínka aplikace § 118a odst. 1, zák. č. 582/1992 Sb. nebyla zcela splněna, proto nárok na vrácení přeplatku od 1. 9. 2002 do 15. 1. 2004 žalované nemohl vzniknout. Navrhla, aby rozsudek Krajského soudu v Brně byl v celém rozsahu zrušen a věc vrácena soudu k dalšímu řízení.

Ze spisu Krajského soudu v Brně Nejvyšší správní soud zjistil následující, pro věc podstatné skutečnosti:

Rozhodnutím č. I dne 15. 4. 2004 žalovaná odňala od 16. 1. 2004 sirotčí důchod podle § 56 odst. 1 zák. č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění, v platném znění a podle ust. § 118a zákona ČNR č. 582/1991 Sb. v platném znění uložila povinnost vrátit žalované přeplatek na sirotčím důchodu za dobu od 16. 2. 2002 do 15. 1. 2004 v částce 53 875 Kč do 15 dnů od právní moci rozhodnutí. Své rozhodnutí odůvodnila zánikem nároku na sirotčí důchod pro dítě D. R., od 16. 2. 2002, protože přerušil studium dne 22. 1. 2002.

V žalobě stěžovatelka namítala, že žalovaná po přehodnocení nároku na sirotčí důchod, který dle jejího názoru zanikl od 16. 2. 2002, přesto nadále sirotčí důchod i jako nový nárok od 2. 9. 2002 až do 16. 1. 2004 vyplácela a navíc v té době vyžadovala podklady pro účely jeho další výplaty. Napadeným rozhodnutím pak vyčíslila přeplatek za uvedenou dobu ve výši 53 875 Kč. Splátku sirotčího důchodu převzala naposledy v prosinci 2003, protože D. R. ukončil studia. Navrhla, aby Krajský soud v Brně napadené rozhodnutí zrušil a vydal nové rozhodnutí o trvání nároku na sirotčí důchod vnuka D. do prosince 2003.

Z dávkového spisu soud zjistil, že nárok na sirotčí důchod vznikl dne 21. 10. 1994 a od tohoto data byl sirotčí důchod přiznán tehdy nezletilému D. R. Příjemcem dávky sirotčího důchodu se stala na základě rozsudku č. j. 22 Nc 528/86 - 49 A. R. – stěžovatelka. Dne 4. 3. 2003 došlo žalované oznámení, v němž stěžovatelka žalované sděluje, že D. R. přerušil učňovský obor a složil zkoušku k přijetí a studuje od 1. 9. 2002 na soukromé O. a. S. C. a toto sdělení doložila potvrzením školy ze dne 10. 2. 2003.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu důvodů uplatněných stěžovatelkou v kasační stížnosti (§ 109 odst. 2 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Mezi účastníky je sporná otázka týkající se aplikace ust. § 118a zák. č. 582/1991 Sb., když žalovaná na základě tohoto ustanovení rozhodla o povinnosti stěžovatelky vrátit přeplatek na sirotčím důchodu a stěžovatelka v kasační stížnosti namítá, že podmínky tohoto

zákonného ustanovení pro uložení povinnosti vrátit přeplatek od 1. 9. 2002 do 15. 1. 2004, nebyly zcela naplněny, poněvadž od 5. 3. 2003 nebyla žalovanou vyrozuměna, že D. R. nárok na sirotčí důchod nemá. Naopak žalovaná nadále vyplácela stěžovatelce sirotčí důchod, jehož vrácení se nyní domáhá.

Podle § 118a odst. 1 zák. č. 582/1991 Sb. v platném znění, jestliže důchod byl vyplácen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, protože příjemce důchodu nesplnil některou jemu uloženou povinnost, přijal důchod nebo jeho část, ačkoli musel z okolností předpokládat, že byl vyplácen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, nebo vědomě jinak způsobil, že důchod nebo jeho část byl vyplácen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, má plátce důchodu vůči příjemci důchodu nárok na vrácení, popř. úhradu nesprávně vyplacené částky.

Jak vyplývá z výše cit. ust. § 118a odst. 1 zák. č. 582/1991 Sb. je možnost předepsání vzniklého přeplatku na dávce příjemci důchodu založena na principu subjektivní odpovědnosti. Pro takovéto rozhodnutí tedy musí být nejen doložen vznik přeplatku na dávce, ale i zavinění poživatele důchodu, které spočívá buď v porušení jeho právní povinnosti, anebo v tom, že dávku nepobíral v dobré víře. Příčinnou souvislostí mezi zaviněním příjemce dávky důchodového pojištění způsobeného nesplněním uložené povinnosti a neprávem vyplaceného důchodu je nezbytné se zabývat. Z napadeného rozhodnutí ale lze zjistit pouze to, že žalovaná dovozuje vznik přeplatku na sirotčím důchodu za dobu od 16. 2. 2002 do 15. 1. 2004, rozhodnutí však neobsahuje žádné odůvodnění ve věci zavinění stěžovatelky za vzniklý přeplatek. Nelze tedy zjistit, který z důvodů uvedených ve výše cit. ustanovení § 118a odst. 1 zák. č. 582/1991 Sb. považovala žalovaná za splněný. Těmito předpoklady naplnění cit. ustanovení se však krajský soud ani žalovaná nezabývali.

Nejvyšší správní soud proto shledal naplnění důvodu kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. a kasační stížností napadený rozsudek Krajského soudu v Brně zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. V tomto řízení je krajský soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem v tomto rozsudku, že rozhodnutí žalované č. I ze dne 15. 4. 2004 je nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne podle § 110 odst. 2 s. ř. s. Krajský soud v Brně v novém rozhodnutí.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** přípustné opravné prostředky (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 12. ledna 2006

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu

